

ΝΙΚΟΥ Α. ΒΕΗ
Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΜΗΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΣΩΖΟΠΟΛΕΩΣ
(1623 - 1636)

Ἐκ τῆς ἀδελφότητος τῆς ἐν τῷ νησίῳ τῆς Σωζοπόλεως κειμένης μονῆς τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, ἡ ὁποία μάλιστα ἀπὸ τοῦ ΙΕ' αἰῶνος μέχρι περίπου τοῦ ἔτους 1625 ὑπῆρξεν ἀξιόλογον φυτῶριον τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων,¹⁾ ἀνεδείχθησαν κατὰ τὸ πρῶτον ἡμῖς τοῦ ΙΖ' αἰῶνος δύο λόγιοι ἀρχιερεῖς, ὁ Νικαίας Πορφύριος καὶ ὁ Μηδείας καὶ Σωζοπόλεως Θεοδόσιος²⁾. Ἐξ αὐτῶν ὁ πρῶτος εἶναι γνωστὸς μάλιστα ἐκ τῆς ὑπ' αὐτοῦ συντεθείσης διὰ στίχων πολιτικῶν ἐμμέτρου «Περίοδου τοῦ ἀγιωνύμου ὅρους τοῦ Ἀθωνος».³⁾ Περὶ τοῦ Πορφυρίου Νικαίας θέλω διαλάβει ἄλλοτε διεξοδικώτερον. Ὁ δὲ Μηδείας καὶ Σωζοπόλεως Θεοδόσιος πρὸ τῆς χειροτονίας αὐτοῦ εἰς τὸ ἀρχιερατικὸν ἀξίωμα διέτριψεν ἐν τῇ μονῇ τοῦ Προδρόμου ἐπὶ τοῦ νησίου τῆς Σωζοπόλεως πολλὰ ἔτη (μεμαρτυρημένως μετὰ τὸ 1612) ἀσχολούμενος μετ' ἀγάπης περὶ βιβλιογραφικὰ ἔργα. Κατ' ἀπρίλιον τοῦ 1613 κατέστρωσεν ὁ Θεοδόσιος ἱερομόναχος ὧν τὰ αὐτοκρατορικὰ χρυσόβουλλα καὶ πατριαρχικὰ γράμματα, τ' ἀναφερόμενα εἰς τὴν προμνημονευθεῖσαν μονὴν τοῦ Προδρόμου, «κατὰ τὸ ὅμοιον καὶ ἴσον» εἰς ἴδιον κώδικα. Ὁ κώδιξ οὗτος μετὰ τὸ 1626 μετηνέχθη εἰς τὴν μονὴν τῆς Παναγίας τῆς Χάλκης, ὁπό-

¹⁾ Πρβλ. τὸ δημοσίευμα τοῦ *Α. Παπαδοπούλου—Κεραμέως*, «Ἡ ἐν τῷ νησίῳ Σωζοπόλεως βασιλικὴ μονὴ Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου καὶ ἡ τύχη τῆς βιβλιοθήκης αὐτῆς» ἐν τοῖς «Βυζαντινοῖς Χρονικοῖς» (Πετροπόλεως), τόμ. Ζ' (1900) σελ. 661—695.

²⁾ Πρβλ. *Μανουὴλ Ι. Γεδεών*, «Ἐπισημείωσις συμπληροῦσα τὰ περὶ τῶν μητροπολιτῶν Βιζύης καὶ Μηδείας» ἐν τῇ «Ἐκκλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ» τόμ. Γ' (1882—83) σελ. 418—419.

³⁾ Ἐξεδόθη πολλάκις, ὑπὸ *Β. Montfaucon*, *Palaeographia graeca* (ἐν Παρισίοις 1708) σελ. 501—509, αὐτοτελῶς ἐν Βενετίᾳ τῷ 1745, καὶ ὑπὸ *Μανουὴλ Ι. Γεδεών*, ὁ Ἀθῶς (ἐν Κων/πόλει 1885) σελ. 241—244.

θεν οὗτος ὑπεξαιρεθείς περιήλθεν εἰς τὴν κατοχὴν βιβλιοκαπήλου τινὸς τοῦ Σταυροδρομίου, ὅστις καὶ ἐπώλησεν αὐτόν, περὶ τὸ ἔτος 1880, εἰς τὸν Ἰωάννην Σακκελίωνα († 1891). Καὶ ἀγνοεῖται μὲν νῦν ἡ τύχη τοῦ πολυτίμου κώδικος, ὁ ὁποῖος εἶχε γραφῇ κατὰ μίμησιν γραφῆς τοῦ IB' αἰῶνος καὶ περιεῖχε καὶ ἀξιολόγους παρεκβολὰς τοῦ ἡμετέρου Θεοδοσίου εἰς τὰ ὑπ' αὐτοῦ ἀντιγεγραμμένα αὐτοκρατορικά καὶ πατριαρχικά γράμματα ¹⁾, ἀλλ' εἶναι γνωστόν, ὅτι ἀκριβῶς ἐκ τοῦ κώδικος αὐτοῦ περὶ τὰ τέλη τοῦ IZ' αἰῶνος ἀντέγραψε τὰ γράμματα ταῦτα ὁ πατριάρχης Ἱεροσολύμων Δοσίθεος Νοταρᾶς. ²⁾ Οὕτω διὰ τῆς προνοίας καὶ ἐπιμελείας τοῦ ἡμετέρου Θεοδοσίου περιήλθον εἰς ἡμᾶς ἐπίσημα καὶ αὐθεντικά γράμματα, διαλευκάνοντα μεγάλως τὰς τύχας τῆς γεραρᾶς μονῆς τοῦ Προδρόμου τῆς Σωζοπόλεως.

Ἐν τῇ μονῇ τῆς Παναγίας τῆς Χάλκης ἐναπόκεινται δύο κώδικες γραφέντες χειρὶ τοῦ ἡμετέρου Θεοδοσίου κατὰ τὸ ἔτος ζρκδ' (=1613/4) ἐν τῇ μονῇ τοῦ Προδρόμου τῆς Σωζοπόλεως πρὸ τῆς ἀναρρήσεως αὐτοῦ εἰς τὸ ἀρχιερατικὸν ἀξίωμα. Ἐκ τῶν δύο τούτων κωδίκων ὁ μὲν φέρων σύγχρονον ἀριθμὸν κατατάξεων 109 περιέχει τὸ Μηναῖον τοῦ Ἰουνίου ὁ δὲ φέρων ἀριθμὸν κατατάξεων 144 περιέχει τὰς τρεῖς λειτουργίας γραφείσας χάριν ἱερέως τινὸς ὀνόματι Ἀμβροσίου ³⁾. Τὰς τρεῖς λειτουργίας «ἅμα σὺν τῷ τακτικῷ» περιέχει καὶ ἄλλο καλλιγραφικὸν ἔργον τοῦ Θεοδοσίου, ἔτι ἱερομονάχου ὄντος, ἥτοι ὁ ὑπ' ἀριθ. 329 κώδιξ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Μετοχίου τοῦ Παναγίου Τάφου. Καὶ ὁ κώδιξ οὗτος ἔχει γραφῇ κατὰ τὸ ἔτος ζρκδ' (=1613/4) «ἐν τῇ θείᾳ καὶ ἱερᾷ καὶ βασιλικῇ πατριαρχικῇ μονῇ τοῦ τιμίου Προδρόμου τοῦ ἐν τῇ Μαύρῃ Θαλάσσῃ, πλησίον Σωζοπόλεως» καθ' ἃ λέγει τὸ σχετικὸν βιβλιογραφικὸν σημεῖωμα ⁴⁾.

¹⁾ Πρβλ. τὰ γεγραμμένα ὑπὸ Ἰωάννου Σακκελίωνος ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρείας τῆς Ἑλλάδος, τόμ. Β' (1885—1889) σελ. 612 κ.έ. καὶ Α. Παπαδόπουλον—Κεραμέα, ἐνθ' ἀνωτέρω, σελ. 663.

²⁾ Τ' ἀντίγραφα τοῦ Δοσίθεου Νοταρᾶ περιέχονται ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 276 κώδικι τῆς πατριαρχικῆς συλλογῆς τοῦ Ὁρθοδόξου Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων (ιδὲ Α. Παπαδόπουλον—Κεραμέως, Ἱεροσολυμιτικὴ Βιβλιοθήκη, τόμ. Α', ἐν Περουπόλει 1891, σελ. 331—335, πρβλ. καὶ τὰ ὑπ' αὐτοῦ γεγραμμένα ἐν τοῖς «Βυζαντινοῖς Χρονικοῖς» Περουπόλεως, τόμ. Ζ', 1900, σελ. 663 κ.έ.)

³⁾ Α. Παπαδόπουλος—Κεραμεὺς ἐν τοῖς «Βυζαντινοῖς Χρονικοῖς» τόμ. Ζ' (1900) σελ. 675, ἀριθ. κδ', 677 ἀριθ. λδ'.

⁴⁾ Αὐτόθι σελ. 679, ἀριθ. μγ'. Πρβλ. καὶ Α. Παπαδόπουλον—Κεραμέως, Ἱεροσολυμιτικὴ Βιβλιοθήκη, τόμ. Δ' (ἐν Περουπόλει 1899) σελ. 304 κ.έ. Περὶ τῶν κωδίκων, τοὺς ὁποῖους ἔγραψεν ὁ Θεοδοσίος ἐν τῇ μονῇ τοῦ Προδρόμου τῆς Σωζοπόλεως πρὸ τῆς χειροτονίας αὐτοῦ εἰς ἀρχιερέα, ιδὲ καὶ Νίκος Α. Βέης (Βέης), Verzeichnis der griechischen Handschriften des peloponnesischen Klosters Mega Spilaeon, τόμ. Α' (ἐν Λειψίᾳ 1915) σελ. 80 κ.έ.

ἐν ᾧ ὁ Θεοδόσιος ταπεινοφρονῶν χαρακτηρίζει αὐτὸς ἑαυτὸν διὰ φράσεως καὶ ἄλλης ἀγαπητῆς του ¹⁾ ὥς «καὶ τῶν ἐλαχίστων ἱερομονάχων ἐλαχιστότερον». Ἐν τοῖς διπτύχοις τῶν κεκοιμημένων τῆς λειτουργίας τοῦ Μεγάλου Βασιλείου ἐν τῷ κώδικι τούτῳ (ἀριθ. 329 τοῦ Μετοχίου τοῦ Παναγίου Τάφου Κων/πόλεως) ὁ Θεοδόσιος ἔγραψε «*Μνήσθητι, Κύριε, τῆς ψυχῆς τοῦ δούλου σου Θεοδοσίου ἱερομονάχου, καὶ Δεσποινέας καὶ τῶν γεννητόρων αὐτοῦ, καὶ ἀνάπαυσον αὐτούς*» ²⁾ κτλ. Πιθανῶς ἡ ἐνταῦθα μνημονευμένη *Δεσποινέτα* ὑπῆρξεν αὐταδέλφη τοῦ Θεοδοσίου.

Κατὰ τὰ ἔτη 1623—1626 ἡ χριστιανοσύνη τῶν Θρακικῶν παραλίῳ τοῦ Εὐξείνου ὑπέστη πολλὰ καὶ ἀφόρητα δεινά. Κατὰ τὴν χρονικὴν ταύτην περίοδον ἐπέδραμον εἰς τὰ παράλια ταῦτα Κοζάκοι, καθ' ὧν ἀντεπεξῆλθεν ὁ Πιαλῆ—πασσᾶς μετὰ τοῦ ὀθωμανικοῦ στόλου, ἐξεδίωξε τοὺς ἐπιδρομείς, ἀλλὰ καὶ κατέστρεψε πολλὰ ἱερὰ καταγῶγια τῆς Παρευξείνου Θράκης καὶ τὸν χριστιανικὸν πληθυσμὸν αὐτῆς, ἐπὶ τῇ προφάσει ὅτι συνέπραξε μετὰ τῶν Κοζάκων ἢ ὑπέθαλψεν αὐτούς ποικίλως κατέθλιψε. Τότε κατεστράφη καὶ ἡ ἐπὶ τοῦ νησίου τῆς Σωζοπόλεως μονὴ τοῦ Προδρόμου, οἱ δὲ πατέρες αὐτῆς διεσκορπίσθησαν ἄλλοι ἄλλαχού, πολλοὶ δὲ ἐξ αὐτῶν συναποκομίζοντες κειμήλια, σκεύη, ἄμφια καὶ χειρόγραφα τῆς ὑπ' αὐτῶν ἐγκαταλειφθείσης μονῆς εὗρον ἄστυλόν εἰς τὴν μονὴν τῆς Παναγίας τῆς Χάλκης ³⁾.

Λόγῳ τῆς ἐρημώσεως τοῦ Χριστιανικοῦ πληθυσμοῦ, τὴν ὁποίαν προεκάλεσαν κατὰ τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἐπαρχίας Μηδείας καὶ Σωζοπόλεως ἡ ἐπιδρομὴ τῶν Κοζάκων καὶ αἱ ἐπακολουθήσασαι καταθλίψεις τῶν Τούρκων, τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἀπεφάσισε κατ' Αὐγουστον τοῦ 1623 νὰ ἐνώσῃ τὰς δύο ταύτας ἐκκλ. ἐπαρχίας εἰς κοινὴν Μητροπολιν. ⁴⁾ Βραχὺ πρὸ

¹⁾ Πρβλ. ὅσα γράφει ὁ Θεοδόσιος ἐν τέλει τοῦ ὑπ' αὐτοῦ γεγραμμένου Μηναίου τοῦ Ἰουνίου, τὸ ὁποῖον ἐναπόκειται (κατὰ τὰ προειρημένα σελ. 44) ἐν τῇ μονῇ τῆς Παναγίας τῆς Χάλκης ὑπὸ σύγχρονον ἀριθμὸν κατατάξεως 109.

²⁾ Α. Παπαδόπουλος—Κεραμεύς, ἐνθ' ἀνωτέρω, σελ. 365.

³⁾ Δοσιθέου [Νοταρᾶ], Ἱστορία τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις πατριαρχευσάντων. Ἐν Βουκουρεστίῳ 1715, σελ. 1229. Ἀθανασίου Κομνηνοῦ Ὑψηλάντου, Τὰ μετὰ τὴν Ἑλλάδα, ἐκδ. ἀρχιμανθρ. Γερμανοῦ Ἀφθονίδου (ἐν Κων/πόλει 1870) σελ. 132 κ. ἐ. Βαρθολομαίου Κουτλουμουσιανοῦ, Ὑπόμνημα ἱστορικὸν περὶ τῆς κατὰ τὴν Χάλκην μονῆς τῆς Θεοτόκου (ἐν Κων/πόλει 1846) σελ. 16 κ. ἐ., (σπουδαῖον διὰ τὰ κατὰ τὴν καταστροφὴν τῆς μονῆς τοῦ Προδρόμου Σωζοπόλεως εἶναι τὸ αὐτόθι σελ. 174 κ. ἐ. ἐκδεδομένου χρυσόβουλλον τοῦ Ἰωάννου Ἀλεξάνδρου βοεβόδα, υἱοῦ τοῦ Ῥάδουλ βοεβόδα, ἡγεμόνος τῆς Μολδαβίας, ἀπολυθὲν τῷ 1630).—Πρβλ. Ι. Σακελιῶνα ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρείας τῆς Ἑλλάδος, τόμ. Β' (1885—1889) σελ. 611 κ. ἐ., Α. Παπαδόπουλον—Κεραμεῖα ἐν τοῖς «Βυζαντινοῖς Χρονικοῖς» τόμ. Ζ' (1900) σελ. 667 κ. ἐ.

⁴⁾ Πρβλ. τὴν περίληψιν τοῦ σχετικοῦ πατριαρχικοῦ γράμματος παρὰ Κ. Ν. Σάθα,

τούτου, μηνί Ιουλίῳ 1623, ὁ ἀρχιερεὺς Σωζοπόλεως παρητήθη τοῦ θρόνου αὐτοῦ «διὰ τὴν ἐρήμωσιν τῆς πόλεως ἐκ τῶν συχνῶν αἰχμαλωσιῶν τῶν Ῥώσων [=Κοζάκων] καὶ τοὺς λοιποὺς περισπασμοὺς τῶν Ἀγαρηῶν», ὡς λέγει ἡ περιλήψις τοῦ σχετικοῦ γράμματος.¹⁾ Κατ' Αὐγουστον τοῦ 1623 ὁ ἡμέτερος Θεοδόσιος ὑπέγραψε κατὰ τὰ εἰωθότα ἐπίσημον ὁμολογίαν πίστεως, μεθ' ὃ προυχειρίσθη εἰς μητροπολίτην Μηδείας καὶ Σωζοπόλεως «ἀντὶ τῶν παραιτηθέντων Καλλινίκου καὶ Ἀρσενίου»²⁾.

Συνήθως χάριν συντομίας ὁ ἡμέτερος Θεοδόσιος ἀναφέρεται οὐχὶ «Μηδείας καὶ Σωζοπόλεως», ἀλλ' ἀπλῶς «Μηδείας». Πλὴν καὶ ὁ ἴδιος συνήθως ὑπογράφει ἀπλῶς «ὁ Μηδείας», παραλείπων χάριν συντομίας τὸ «Σωζοπόλεως». Ἐν τούτοις τὸν πατριαρχικὸν τόμον, τὸν ὅποιον μηνί Ιουλίῳ τοῦ 1624 συνέταξε καὶ κατέστρωσεν ἐν τῷ κώδικι τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας ἡ ἐν Κων/πόλει συνηγμένη ἀρχιερατικὴ σὺνὸδος, ἧς μετέσχεν ὁ Θεοδόσιος, ὑπογράφει οὗτος ἐν πληρεστέρᾳ μορφῇ τοῦ τίτλου τοῦ ὡς ὁ «Μηδείας καὶ Σωζοπόλεως».³⁾ Καθ' ἃ ἐλέγχεται καὶ ὡς μητροπολίτης ὁ φιλόπονος Θεοδόσιος ἐξηκολούθησε τὸ καλλιγραφικὸν αὐτοῦ ἔργον. Οὕτω κατὰ τὸ ἔτος 1635 ἔγραψε κώδικα ἐναποκείμενον μὲν τανῦν ἐν τῇ Λαυρεντιανῇ Βιβλιοθήκῃ τῆς Φλωρεντίας ὑπ' ἀριθ. 47 μεταξὺ τῶν *codices graeci Acquisti*, περιέχοντα δὲ τὴν λειτουργίαν τοῦ Χρυσοστόμου καὶ τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, πρὸς δὲ τὰς τάξεις ἐπὶ χειροτονία ἀναγνώστου, ὑποδιακόνου, διακόνου, πρεσβυτέρου «καὶ μητροπολίτου ἢ ἐπισκόπου». Ἐν φ. 93^b τοῦ κώδικος κεῖται τὸ βιβλιογραφικὸν σημείωμα: «μνήσθητι τοῦ γράψαντος Θεοδοσίου Μηδείας ταπεινοῦ, τοῦ μ(η)τροπολίτου: αἰχλὲ' ὀκτωβρίῳ, κβ'. ἡμέρα, ε' ἰνδ. δ'». ⁴⁾ Ἄλλοτερον καλλιγραφικὸν ἔργον τοῦ Θεοδοσίου ἔταξα ἐγὼ ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς μεγαλωνύμου μονῆς τοῦ παρὰ τὰ Καλάβρυτα κειμένου Μεγάλου Σπηλαίου καὶ δὴ ὑπ' ἀριθμὸν 81 μεταξὺ τῶν χειρογράφων αὐτῆς. Εἶναι τὸ καλλιγραφικὸν τοῦτο ἔργον κώδιξ ἐκ χαρτοῦ λεῖου περιέχων τὰς τρεῖς λειτουργίας καὶ τὰς τάξεις ἐπὶ χειροτονία ἀναγνώστου, διακόνου, πρεσβυτέρου «καὶ μητροπολίτου ἢ ἐπισκόπου». Κατὰ ταῦτα τὸ περιεχόμενον τοῦ κώδικος εἶναι *mutatis mutandis* τὸ αὐτὸ πρὸς τοὺς αὐτογράφους κώδικας τοῦ Θεοδοσίου ἐκείνους, τοὺς ἐνα-

Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη, τόμ. Γ' (ἐν Βενετίᾳ 1872) σελ. 563.

¹⁾ Παρὰ *Κ. Ν. Σάθα*, ἐνθ' ἀνωτέρω, τόμ. Γ' σελ. 563.

²⁾ Κατὰ τὴν περιλήψιν τοῦ σχετικοῦ γράμματος παρὰ *Κ. Ν. Σάθα*, ἐνθ' ἀνωτέρω, τόμ. Γ', σελ. 563.

³⁾ *Α. Παπαδοπούλου—Κεραμέως*, Ἀνάλεκτα Ἱεροσολυμιτικῆς σταχυολογίας, τόμ. Δ' (ἐν Περουπόλει 1897) σελ. 95—97.

⁴⁾ *E. Rostagno—N. Festa*, *Indice dei codici greci Laurenziani non compresi nel catalogo del Bandini* (ἐν Φλωρεντίᾳ—Ρώμῃ 1893) σελ. 201.

ποκειμένους σήμερον ἐν τῇ μονῇ τῆς Παναγίας τῆς Χάλκης, ἐν τῷ Μετοχίῳ τοῦ Παναγίου. Τάφου ἐν Κων/πόλει καὶ ἐν τῇ Λαυρεντιανῇ Βιβλιοθήκῃ τῆς Φλωρεντίας ¹⁾. Ἐν φ. 100⁶ τοῦ προμνημονευθέντος κώδικος τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου κεῖται κατὰ πιστὸν ἀντίγραφον τὸ ἐξῆς βιβλιογραφικὸν σημεῖωμα: † ἐγράφη διὰ χειρὸς τοῦ | ταπεινοῦ μ(η)τοπολίτου | Μηδείας Θεοδοσίου | ἐν τῇ βασιλικῇ θείᾳ καὶ | π(α)τριαρχικῇ μονῇ τ(ῇ)² ὑπερ|ἀγίας Θ(εοτό)κου. Τῆς ἐν τῇ νή|σω Χάλκης, καίπεδόθη | ᾧ ἀγίῳ προηγουμένῳ | πα[=παπᾶ] κύρ' Ιακώβῳ: — | Ἐνέ(ει). α χ λ ζ, σεπτε^{βε}(ίω), | ἐν(δικτιῶν)^{ος} 5^ς: 5. Ἀλλὰ καὶ ἐν φύλλῳ 19⁶ ἐν τῇ εὐχῇ τῶν δεήσεων τῆς λειτουργίας τοῦ Χρυσοστόμου ἔγραψεν ὁ βιβλιογράφος ἐν αὐτῷ τούτῳ τῷ κειμένῳ: «μνησθητι κύριε τῆς ψυχῆς τοῦ δούλου σου Θεοδοσίου ἀρχιερέως καὶ τῶν γονέων αὐτοῦ» ²⁾. Ἐν φ. 98⁶ ἔγραψεν ὁ ἀρχιερεὺς Θεοδόσιος τοὺς ἐξῆς ἀνεπιγράφους στίχους ὧν παραθέτομεν πιστὸν ἐκ τοῦ κώδικος ἀντίγραφον:

Ἴσος τε πατρί,	Θεῖος υἱὸς καὶ μῖα
Ἀναρχος ἀρχῇ,	Ἐν προβλήματι ⁸ οῖα.
Κράτησον ὁρθοῦς.	Ὁρθοδόξους νίεας.
Ὁρθῶν ἂν ἡμᾶς,	Δείξον ⁸ οῦ φά ^ς .
Βίβλω τε γράβρον,	Ὁρθοφρόνων βίω.
Ὅδ' ἂν φέρομεν,	Σεπτά δ' ἄσματος νό ^ς .
Coὶ ᾧ τριφεγγεῖ,	Ἰσχυρῶ Θεῷ μόνῳ.
Τῷ δόντι πισοῖς	Θύρανόβροντον χ ^ς ρον.
Cὲ γ ^ς ρ δ' ἔχομεν	Στεμματόχρυσον κλέ ^{ος} : —
α χ μ η ἐν(δικτιῶν) ^{ος} 4 ^ς .	

Καὶ ἐν φ. 99^α ἔγραψεν ὁ ἀρχιερεὺς Θεοδόσιος ἄλλους στίχους, οὓς παραθέτομεν μεθ' ὧν τῶν ἐν τῷ κώδικι ἀνορθογραφίων καὶ τῶν περὶ τὴν γράφην ἰδιορρυθμιῶν:

Ἰθυον ἀγνή,	Θεία μήτηρ ^ς λόγον.
Ἀνυμφε νύμφη,	Ἐλθὲ τὸν σὸν οἰκέτην.
Κράναν τε ἀντ ^ς ,	Ὀπλισον σεφροδ ^{ος} .
Ὁρθοφρονεῖν δὸς,	Δεξιὸν ἀντ ^ς νόον.
Βάθη ξευνᾶν,	Ὁρθὰ ᾧς θείων λόγ(ων).
ᾠκτιρον αὐτόν,	Ἐπῆσον ἀγ ^{ος} νυμφίῳ.
Στολῇ τε λαμπρᾷ,	Ἰσχυροδύτιφ φά ^ς .
Ἀάμψευε φωτὶ,	Ὁρθονκτὶ ἐν μέσ ^{ος} .
Δόξαν φέροι σ ^{ος} ,	Σὺν χοροῖς ᾧν π ^{ος} ροθ ^ς (ων)

φενρ8(α)^ς(18), κς !

¹⁾ Πρβλ. ἀνωτέρω σελ. 44 κ.ε. 46. ²⁾ Πρβλ. ἀνωτέρω σελ. 45.

Καθ' ἃ ὁ ἀναγνώστης παρατηρεῖ τὰ ἡμίστιχα τῶν στίχων τούτων, καὶ τῶν ἐν φ. 98⁶ καὶ τῶν ἐν φ. 99^α, σχηματίζουνσι τὴν ἀκροστιχίδα: «*Ἰακώβω... Θεοδόσιος*». Εἶναι δὲ ὁ Ἰάκωβος οὗτος ὁ καὶ ἐν τῷ ἀνωτέρῳ (σελ. 47) παρατεθειμένῳ σημειώματι μνημονευόμενος προηγούμενος τῆς μονῆς τῆς Θεοτόκου τῆς Χάλκης,¹⁾ εἰς ὃν καὶ ἐπέδωκεν ὁ ἀρχιερεὺς καὶ βιβλιογράφος Θεοδόσιος τὸν ὑπ' αὐτοῦ φιλοτεχνηθέντα κώδικα, ὁ ὁποῖος εἶναι καὶ διὰ καλλιγραφίῶν ἐπιτίτλων καὶ πολυχρόμων ἀρκτικῶν γραμμάτων περικεκοσμημένος. Οὕτω πλούσιοι εἰς κόσμον εἶναι καὶ τὰ λοιπὰ καλλιγραφικὰ ἔργα τοῦ ἀρχιερέως Θεοδοσίου καὶ δὴ ὁ ὑπ' ἀριθμὸν 329 κῶδιξ τοῦ Παναγίου Τάφου ἐν Κων/πόλει.²⁾ Καθ' ἃ φαίνεται ὁ ἀρχιερεὺς Θεοδόσιος συνήθιζε νὰ φιλοτεχνῇ αὐτὸς οὗτος καὶ τὰ διάφορα κοσμήματα τῶν ὑπ' αὐτοῦ γραφομένων κωδίκων. Ἀφιέρωσε δὲ κατὰ τὸ ἔτος 1682 εἰς τὴν μονὴν τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ ἀρχιερέως Θεοδοσίου γεγραμμένων κωδίκων ὁ «*πνευματικὸς παπὰ κὺρ Σωφρόνιος ὁ Κερτεζίτης*», (ἦτοι ὁ ἐκ τοῦ χωρίου Κέρτεζη τοῦ τέως δήμου Καλλιφωνίας ὀρμώμενος), καθ' ἃ λέγει σημείωμα, ἀναγινωσκόμενον ἐν φύλλῳ 97⁶ τοῦ αὐτοῦ κώδικος³⁾.

Συμφώνως πρὸς περιλήψιν πατριαρχικῶν γραμμάτων τῇ 29 Ὀκτωβρίου 1636 ὁ Μηδείας Θεοδόσιος «*διὰ τὴν πρὸς τοὺς ἐπαρχιώτας αὐτοῦ συμβάντα σκάνδαλα*» ὑπέβαλε παραίτησιν ἀπὸ τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ καὶ συγχρόνως ἀντὶ τούτου ἐξελέγη Μηδείας ὁ Μητροφάνης, ὁ ὁποῖος προέστη τῆς ἐπαρχίας ταύτης μέχρι τοῦ ἐν ἔτει 1651 ἐπελθόντος θανάτου του⁴⁾. Ἄν αἱ προκείμεναι ἡμῖν περιλήψεις τῶν πατριαρχικῶν γραμμάτων εἶναι ἀπηλλαγμέναι σφαλμάτων περὶ τὰς χρονίας, τότε ὁ Θεοδόσιος δὲν ἦτο ἐν ἐνεργείᾳ μητροπολίτης Μηδείας [καὶ Σωζοπόλεως], ὅτε ἔγραψε κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1637 τὸ ἐν φ. 100⁶ βιβλιογραφικὸν σημείωμα⁵⁾ τοῦ ὑπ' ἀριθμὸν 81 κώδικος τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου, ὃν ὁ αὐτὸς ἐφιλοτέχνησε. Καὶ ποῖα μὲν εἶναι τοῦ Θεοδοσίου «*τὰ πρὸς τοὺς ἐπαρχιώτας αὐτοῦ συμβάντα σκάνδαλα*», ἅτινα ὑπαινίσσεται ἡ περιλήψις τοῦ σχετικοῦ πατριαρχικοῦ γράμματος, ἀγνοοῦμεν· ἀλλ' εὐκόλως εἰκάζομεν τὸν λόγον διατὶ κατέφυγεν εἰς τὴν μονὴν τῆς Παναγίας τῆς Χάλκης, ὅπου ἀπαντῶμεν αὐτὸν κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1637⁶⁾. Εἰς τὴν αὐτὴν δὴλον ὅτι μονήν, ὡς προ-

¹⁾ Προςθετέος ὁ Ἰάκωβος οὗτος εἰς τοὺς δλίγους γνωστοὺς ἡγουμένους τῆς μονῆς τῆς Παναγίας τῆς Χάλκης κατὰ τὸν ΙΖ' αἰῶνα, τοὺς ὁποίους ὁ *Βαρθολομαῖος Κουλουμουσιανός*, ἐνθ' ἀνωτέρῳ σελ. 43 κ. ἑ., ἀναγράφει.

²⁾ *Α. Παπαδοπούλου—Κεραμέως*, Ἱεροσολυμιτικὴ Βιβλιοθήκη, τόμ. Δ', σελ. 304.

³⁾ Πρὸς *Nikos A. Bees (Βέης)*, ἐνθ' ἀνωτέρῳ, σελ. 79—82.

⁴⁾ *Κ. Ν. Σάθα*, Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη, τόμ. Γ', σελ. 571 κ. ἑ., 585.

⁵⁾ Ἰδὲ ἀνωτέρῳ σελ. 47. ⁶⁾ Αὐτόθι.

ΑΝΑΓ. Κ. Π. ΕΤΑΜΟΥΔΗ
ΤΟΥ ΕΚ ΕΝΑΥΔΡΙΑΣ
ΟΡΑΚΙΝΑ

ΜΗΔΕΙΑΣ ΕΟΔΟΣΙΟΣ 1623-1636
καὶ Σχολίων

Ninos A. Bēr.

"Θεο-1-1"

- A' τμήχ- A/B

1928

σ. 43-49

